

Uttrykket å tenke koffert er et særnorsk idiom, skriver Hans Andreas Tvedt

PSYKOLOGIOPPHAV? Enkelte mener at uttrykket «å tenke koffert» oppsto blant psykologstudentene ved Universitetet i Oslo på 1960-tallet. Harald Schjelderups Innføring i psykologi var på pensum, og her ble det referert fra en drømmetydning hvor «Slangen skulle være mannens seksualorgan og kofferten hennes eget». Foto: Russell Lee/Library of Congress

TEKST

Hans Andreas Tvedt

PUBLISERT 4. oktober 2018

EMNER

Tenke koffert

Uttrykk

Norsk

Vi finner ikke et tilsvarende uttrykk i våre naboland, og det er vanskelig å oversette til andre språk. Å tenke koffert beskriver det å oppfatte nøytrale eller hverdagslige saker og hendelser seksuelt.

Betydningen er ganske fjern fra sitt ordinnhold, noe flere forfattere påpeker i litteraturen. For eksempel skriver Tore Renberg dette i et brev til Arne Berggren:

Kjenner du metaforen 'koffert'? Å 'tenke koffert'? Det var det de sa i Stavanger, da jeg gikk på skolen, hvis man smilte lurt når noen sa 'nå skulle det være godt med en slikkepinne'. Jeg kan bare ikke huske å ha hørt koffert-bildet de siste årene, og hva skulle det forresten komme av? *Koffert?* Hva har du i kofferten? Eh ... sokker, barbersaker, t-skjorter, skopuss. Snodig!

Det er ikke bare i Renbergs barndom i Stavanger man tenkte koffert. Det gjorde man også på Bøler, i Tove Nilsens *Skyskrapersommer* kan man lese:

– Skal jeg fortelle deg noe? To kvelder på rad har jeg sett Rita gå inn i oppgangen til Stein i lavblokka. Rett etter at Rita har gått inn har gardinene blitt trukket for på rommet hans. Jeg mener ikke å tenke koffert, men ...

Og like nedenfor undres det: «Hvorfor heter det å tenke koffert når det gjelder noe grisete? Det er vel ingen som gjør det i en koffert? Eller har de utstyr med seg i kofferten? Finesseutstyr.»

På trykk ser det ut til at uttrykket først dukker opp i *Arbeiderbladet* i 28. august 1972. Det er omtalt i Tone Trytis fagbok om slang fra 1984, men det er ikke tatt med i slangordbøkene til Gleditsch fra 1952 eller Marm fra 1962. Det indikerer vel at vi ikke har tenkt koffert så lenge, og at slanguttrykk om det seksuelle unndrar seg skriftligheten så lenge det kan. Tryti skriver at flere «bilder brukt om kvinner står det freudianske drømmesymbolspråket nær, idet de betegner gjenstander man kan putte noe i, som tine, taske, dåse, skrin og skreppe. Beslektet er vel uttrykket å tenke koffert, som vil si å tolke ethvert tvetydig utsagn i retning av det seksuelle». Tryti sier ellers ikke noe om hvor det kommer fra. Det gjør derimot diverse diskusjonsfora på internett.

Blant de mange underlige teoriene man støter på i slike fora, fortelles det et par steder at uttrykket skal ha oppstått blant psykologistudentene ved Universitetet i Oslo i 1960-årene, noe som i så fall forsterker tilknytningen til det freudianske. Der var nemlig Harald Schjelderups *Innføring i psykologi* fra 1959 pensum i en årrekke, og i kapitlet *Det fortrengetes tilbakevenden* står det at Farber og Fisher (1943) lot hypnotiserte «oversette» drømmer som skal ha bekreftet den psykoanalytiske symbollæren:

Det ble sagt til en 18-års pike under hypnosen: 'Drømmer har mening. Nå når du sovner, vil du være bedre i stand til å forstå dem. En pike drømte at hun pakket kofferten sin da en stor slange krøp inn i den. Hun ble skremt og løp ut av værelset. – Hva tror du drømmen betyr?' Nesten før spørsmålet var ferdig stillet, rødmet forsøkspersonen, nølte et sekund, og sa så: 'Vel, jeg tenker hun var redd for å bli forført. Slangen skulle være mannens seksualorgan og kofferten hennes eget.'

Derfor koffert, altså. Muligvis kjente studentene på noen litt uærbødige følelser henimot konklusjonen, men kofferten har uansett etablert seg som begrep for slikt.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 56, nummer 10, 2018, side 972-973

TEKST

Hans Andreas Tvedt

KONTAKT: hans@klisjeer.no

+ **Vis referanser**

Kilder

Gleditsch, U. (1952). Det får'n si - norsk slangordbok. Oslo: Nasjonalforlaget.

Marm, I. (1952). Slang og sjargong - en kavalkade over det muntre innslaget i norsk hverdagstale. Oslo: Aschehoug.

Nilsen, T. (1996). Skyskrapersommer. Oslo: Oktober.

Renberg, T. & Berggren, A. (1997). Brevveksling sommeren 1997, i T. Renberg & A. Berggren (red.). ALT - seksuelt. Oslo: Tiden

Schjelderup, H. (1959). Innføring i psykologi. Oslo: Gyldendal

Tryti, T. (1984). Norsk slang. Oslo: Universitetsforlaget